

Zachraňme nosorožce – Save the Rhino!

Ještě před 50 lety patřili nosorožci k relativně početným zvířatům – ve volné přírodě Asie i Afriky žily stovky tisíc jedinců. V posledních desetiletích došlo k jejich masovému vybíjení, dnes v rezervacích přežívá přibližně 17,5 tisíce nosorožců.

Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) proto 7. září 2005 vyhlásila svou již pátou mezinárodní kampaň na záchranu ohrožených druhů a nazvala ji Zachraňme nosorožce – Save the Rhinos! Ke kampani se připojují i členové asociace, kteří nosorožce nechovají, k záchraně divoce žijících zvířat lze přispět i osvětou nebo finanční sbírkou na záchranářské projekty.

V oblasti osvěty je třeba zvýšit povědomí veřejnosti o nutnosti ochrany volně žijících nosorožců. Čtyři z pěti druhů těchto zvířat prehistorického zjevu patří ke kriticky ohroženým, existuje nebezpečí, že budou v příštích desetiletích vyhubeny. Nosorožce nejvíc ohrožují pytláci. Uloveným kusům odřezávají rohy, které se dají výhodně zpeněžit jakožto prostředek tradiční orientální medicíny.

Důležité je informovat veřejnost o způsobu života nosorožců, o jejich přirozeném prostředí a o práci strážců rezervací a ochránců přírody. Užitečná může být například i česká verze webových stránek nosorožčí kampaně www.rhinocampaign.net.

EAZA obdržela přes 50 žádostí o podporu projektů ochrany nosorožců v divočině, dohromady by přišly na 2,6 milionů euro. Asociace chce sehnat aspoň 350 000 euro a 13 vybraných projektů, které berou ohled na všech pět druhů, zahrnují rozdílné oblasti výskytu a přihlížejí ke specifickým potřebám, jako je nutnost zvýšeného tlaku proti pytlákům v obzvláště ohrožených lokalitách. Pokud se podaří získat vyšší částku, než je 350 000 euro, budou zahájeny další projekty, které jsou v pořadníku.

Přehled žijících druhů nosorožců a jejich počty v přírodě a v zoo

Africké druhy:	příroda	zoo
Nosorožec tuponosý (širokohubý, bílý) jižní	11.000	750
Nosorožec tuponosý (širokohubý, bílý) severní	< 5	10
Nosorožec dvourohý (černý) – v 5 poddruzích	3.600	250
Asijské druhy:		
Nosorožec indický (pancéřový)	2.400	150
Nosorožec sumaterský	300	9
Nosorožec jávský	60	0

Peníze na některé projekty ochrany nosorožců v místech původního výskytu lze věnovat buď online při návštěvě stránek <http://www.justgiving.com/savetherhinos>, anebo v Zoo Brno koupí předmětů od společnosti HMJ Design (Fair Trade Products) a Something Different, které budou k dispozici v prodejně suvenýrů U Tygra od jara 2006. Z částky, kterou zaplatíte za nákup těchto předmětů, půjde 10% na konto kampaně. **I MALÁ ČÁSTKA MŮŽE POMOCI!**

Soutěž ke kampani Nosorožec

Dětem z mateřských škol, žákům obou stupňů základních škol a studentům středních škol je určena soutěž, kterou Zoo Brno vyhláší k dnešnímu dni u příležitosti kampaně Zachraňme nosorožce! Soutěž bude probíhat ve dvou okruzích, v malování a psaní, do 20. 4. 2006, a to ve čtyřech shora uvedených věkových kategoriích. Ve výtvarné soutěži budou přijímána díla formátu A4 či A3 provedená technikou

malby, kresby, koláže či grafiky a věnovaná ochraně nosorožců, projektům na jejich záchranu, pytláctví, ubývání životního prostředí nosorožců, příčinám snížení jejich počtu, životu nosorožců v zoo a v přírodě. Do literární soutěže je třeba zaslat báseň či povídku zaměřenou na stejná témata jako v soutěži výtvarné. Vyhodnocení soutěže se uskuteční 1. 5. 2006. Nejlepší práce budou vystaveny v areálu zoo a jejich tvůrce bude čekat odměna v podobě neobvyklé prohlídky zoo a besedy s chovatelem afrických zvířat. Práce je třeba zaslat na adresu Mgr. Jana Kantorová, U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno (tel. 546432321, e-mail: kantorova@zoobrno.cz). U každé zásilky musí být uvedeno jméno žáka, jeho věk a adresa. Účastí ve výtvarné části dává soutěžící souhlas s případným prodejem obrázku v aukci, jejíž výtěžek půjde na konto kampaně.

Štědrodenní krmení

Zoo Brno zve širokou veřejnost na tradiční Štědrodenní krmení, při němž mohou návštěvníci sami nakrmit vybraná zvířata v zoo. Akce začne v sobotu 24. 12. 2005 v 10 hod a potrvá do 12 hod. Sraz účastníků je před restaurací U Tygra, kde se bude vydávat rozpis krmení jednotlivých druhů. Především půjde o medvědy lední, lachtany, bobry, medvědy brtníky, lamy krotké, surikaty, poníky, kozy a ovce. Návštěvníci obdrží dávku krmiva u jednotlivých výběhů přímo od chovatele. Krmivo, které si přinesou z domu, nepříjde nazmar, ale pracovníci zoo je předají do centrální přípravný krmiv.

Odchov ledních medvědů se napoprvé nezdařil

Samice medvěda ledního Cora, narozená v roce 1998 v Zoo Alma-Ata, porodila 1. 12. v Zoo Brno dvě mláďata. Obě bohužel uhynula, protože matka je nekrmila, v poporodní psychóze se její mateřský pud nestačil rozvinout. Častěji se to stává medvědicím, které rodí poprvé, což byl i brněnský případ. Podobně reagují medvědí samice, když se cítí ohroženy nebo když nemají dostatek klidu. Cora však měla relativně dobré podmínky. Samec byl oddělen a šest týdnů před porodem začal pro návštěvníky platit zákaz přibližovat se k jejímu výběhu, také chovatelé chodili do expozice jen v nejnnutnějších případech. Ubikace se změnila v klidné doupě i proto, že lachtanům byl zamezen vstup do nádrže v sousedním prostoru.

Podle statistik zoologických zahrad dochází k úmrtí mláďete medvěda ledního převážně v prvním dni života, a to právě z výše popsaných důvodů. Asi 80 procent úhynů připadá na první či případně druhý či třetí den života. V divočině, kde se mláďata rodí v doupěti vyhloubeném ve sněhu nebo v zemi, je jejich mortalita asi padesátiprocentní. Odchovat dospělého medvěda ledního se v zoo daří u méně než poloviny narozených mláďat. Například v pražské zoo se za dobu její existence, která začala v 30. letech 20. století, narodilo téměř 70 mláďat ledních medvědů, dospělosti se však dožilo jen šest jedinců. V zoo celého světa žije nyní asi 400 ledních medvědů. Z 25 mláďat narozených v roce 2000 se jich jen 11 dožilo věku vyššího než 1 rok, v roce 2001 se narodilo 20 mláďat a odchována byla čtyři, v roce 2002 to bylo pět odchovaných z 15 narozených.

Z českých zoo jen pražská a brněnská mají naději, že odchovají novou generaci ledních medvědů, ostatní české zoo tento druh nechovají, pouze ostravská drží jednu starší samici, dovezenou přímo z divočiny v 70. letech minulého století. Zoo Lešná ukončila chov v nedávné době. Populace medvědů ledních v zajetí stárne, hodně kusů pochází z přírody, odkud se už dnes zvířata brát téměř nemohou, porodnost je nižší než úmrtnost. Každý nový úspěšně odchovaný jedinec se stává chovatelsky velmi cenný.

Lední medvědi žijí na jižním okraji arktického ledovce, v pobřežních pásmech Aljašky, Kanady, Grónska, Špicberků, Sibíře a ostrovů v Severním ledovém oceánu. Živí se převážně lovem tuleňů, v létě požírají mršiny mrožů a velryb vyvržené na břeh a v tundře si zpestřují jídelníček bobulemi rostlin. S medvědem kodiakem a medvědem kamčatským je medvěd lední největší suchozemskou šelmou, vážit může až 800 kg, výška vzpřímeného těla činí až 3,3 m – uvedené údaje platí jen pro samce. Počet ledních medvědů žijících v přírodě po druhé světové válce prudce klesl, zvířat zbylo jen kolem pěti tisíc. Lov ledních medvědů dnes naštěstí podléhá kontrole, současný stav se zvýšil na přibližně 40 000 kusů.

Eduard Stuchlík